

Nationaal Park
Drents-Friese Wold

Nationaal Park
Dwingelderveld

Holtingerveld

Nationaal Park Drents-Friese Wold, Nationaal Park Dwingelderveld en Oerlandschap Holtingerveld

Mei 2020

Tekst: Secretariaat Regionaal Landschap Drents-Friese Grensstreek

Fotografie: IVN en Nationaal Park, Holtingerveld tenzij anders vermeld.

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Stuurgroep Regionaal Landschap	5
Nationale en internationale Samenwerking	7
Nationale Parken programma ministerie LNV	9
Nationaal overleg en SNP	9
Europese Samenwerking via Europarc Federation	10
Communicatie en Educatie	11
Werkgroep Communicatie & Educatie	11
Onderwijs	12
Publieksactiviteiten	12
Gastheren en TIP-medewerkers	13
Bewoners	13
Raadsleden	14
Jeugd	14
Bezoekerscentra	15
Ontwikkelagenda	17
Dorp als poort	17
Bezoeker centraal	18
Landbouw als ambassadeur	18
Robuuste natuur	19
Bijlagen	21
Bestedingenplan 2019	22
Rekening 2019	23
Samenstelling Stuurgroep en werkgroepen eind 2019	24
Nieuwsberichten websites Nationale Parken Zuidwest Drenthe 2019	25

Voorwoord

Geachte lezer,

Voor u ligt het jaarverslag van de stuurgroep Regionaal Landschap Drents-Friese Grensstreek. U vindt hierin een overzicht van de activiteiten in het Drents Friese Wold, het Dwingelderveld en het Holtingerveld. En waar van toepassing ook die van het tussengelegen gebied.

Veel mensen hebben ook in 2019 kunnen genieten van de natuur in dit gebied. Individueel, of met familie of vrienden wandelen, fietsen of met het paard. Veel mensen beleven evenementen in georganiseerd verband in het gebied.

Met elkaar genieten we van de natuur en de landschappelijke omgeving. Met elkaar zorgen we ook voor die natuur. Ook als het drukker wordt. Ook als we dieren hun gang willen laten gaan.

In het afgelopen jaar is door alle betrokkenen: gebruikers en beheerders veel overleg gevoerd om te komen tot een gebied waar de natuur zijn gang kan gaan. “Wilde natuur”. Daarmee wordt voor mens en dier een belevenis toegevoegd. Je kan er wel in, maar met veel meer rust om je heen. En steeds minder op gebaande paden. Die zijn en blijven er volop in het overige deel van het Drents Friese Wold.

De besluitvorming over het plan voltrekt zich in 2020. De realisatie vindt plaats in de jaren die voor ons liggen.

In een tweetal bijeenkomsten hebben we de raadsleden uit de vier betrokken gemeenten en de statenleden uit Drenthe en Friesland geïnformeerd over de betekenis van de natuur en de ontwikkelingen in het gebied. De levendige discussie daarbij verdiepten het inzicht van de stuurgroepleden en van de genodigden.

Datzelfde gebeurt ook in de halfjaarlijkse bijeenkomst van het gebruikersplatform van het Drents Friese Wold. Daar komen onduidelijkheden in de aanpak en waardevolle suggesties op tafel. Waar mogelijk leiden ze tot aanpassingen.

De stuurgroep dankt iedereen die zich op enigerlei wijze heeft ingezet voor het behoud en de ontwikkeling van dit mooie gebied.

Namens de Stuurgroep,

Henk van Hooft
Voorzitter Stuurgroep Regionaal Landschap Drents-Friese Grensstreek

Stuurgroep Regionaal Landschap

De Stuurgroep Regionaal landschap Drents-Friese Grensstreek heeft als kerngebied twee Nationale Parken en het Holtingerveld, inclusief het tussenliggende gebied in de grensstreek van Drenthe en Fryslân. Gedeputeerde staten van Drenthe hebben de Stuurgroep ingesteld (zie voor samenstelling de bijlage) en een opdracht meegegeven. De Stuurgroep Regionaal Landschap draagt zorg voor beheer, inrichting en (door)ontwikkeling van de Nationale Parken Dwingelderveld en Drents-Friese Wold, het Holtingerveld. Ook het ontwikkelen van het tussengelegen gebied overeenkomstig de door gedeputeerde staten goedgekeurde Ontwikkelagenda behoort tot de opdracht.

De Stuurgroep kwam in 2019 vier keer bij elkaar. Het overleg van januari hebben we samen met het Overlegorgaan Drentsche Aa vergaderd. Er is gesproken over het concept-werkkader voor de nieuwe standaard Nationale Parken en wat we van elkaar kunnen leren. De Drentsche Aa heeft met een landschapsbiografie en gebiedsvisie een stevige gezamenlijke ambitie op ruimtelijke kwaliteit neergezet. We hebben meer informatie over de werkwijze en blijvende verantwoordelijkheid van partijen gekregen. Vanuit onze regio hebben we meer ervaring met de merkgids en het merkactivatieplan; hoe zorg je samen dat je hetzelfde verhaal vertelt. In maart heeft de Stuurgroep het merkactivatieplan vastgesteld. We hebben daarin bijvoorbeeld afgesproken dat we onze communicatiemiddelen in uiterlijk en vormgeving aanpassen aan de stijl van het merk Drenthe. Ook kijken we hoe we het aantal folders en brochures efficiënter kunnen inzetten door samen te werken. De werkgroep C&E heeft in de coördinatie een belangrijke rol.

Op 7 juni hebben we vergaderd in Wanneperveen, om aansluitend kennis te maken met het bestuur van de Weerribben-Wieden. In de vergadering werden zorgen geuit over negatieve publiciteit rond ons gebied naar aanleiding van enkele incidenten in de landbouw en over toegankelijkheid. De berichtgeving in de media sluit niet aan bij de werkelijkheid. De Stuurgroep wil de positieve ontwikkelingen meer aandacht te geven.

Na de vergadering hebben we een boottocht door de Weerribben gemaakt. Ook daar valt te leren van een werkwijze. Binnen het bestuur van Weerribben-Wieden is iedere bestuurder nauw betrokken bij een of meerdere projecten die in uitvoering zijn. Wij willen dat idee overnemen door met een portefeuilleverdeling te gaan werken.

Op 8 november was de laatste vergadering. In deze vergadering is ook gesproken over deelname aan de landelijke campagne Ode aan het landschap in 2021. De planning van financiën 2020 is besproken. De Stuurgroep wil met voorrang aan de slag met een landschapsbiografie, ook als dat betekent dat we deze niet meer kunnen cofinancieren uit de Rijksmiddelen voor versterking Nationale Parken.

Nationale en internationale Samenwerking

Nationale Parken programma ministerie LNV

In het voorjaar van 2019 hebben de gezamenlijke partijen van de Nationale Parkendeal, waaronder Interprovinciaal Overleg en ministerie van LNV, een werkkader voor een nieuwe standaard vastgesteld. Het werkkader wordt de komende 3 jaar uitgetest; werkt dit, kunnen gebieden aan de standaard voldoen, wat zijn de kosten die daarmee gemoeid zijn, wat levert het op. Na 3 jaar wordt er geëvalueerd en besloten of dit dan de nieuwe norm voor Nationale Parken in Nederland wordt. De minister van LNV heeft in juli 2019 een impuls van 6 miljoen toegezegd vanaf 2020, om parken te ondersteunen de ontwikkeling naar de nieuwe standaard te maken. Voorwaarde is wel dat de regio's zelf eenzelfde bedrag erbij leggen (plannen kunnen dus voor maximaal 50% gesubsidieerd worden door het Rijk). Eind 2019 kwamen er wel meer kaders voor de regeling, maar werd ook duidelijk dat het diep in 2020 wordt voordat de parken over de Rijkssubsidie kunnen beschikken. De minister heeft wel een uitloop naar 2023 voor de uitvoering toegezegd. Voor ons is het zoeken hoe we 2020 overbruggen, zonder het inmiddels ontstane enthousiasme af te remmen.

De Stuurgroep heeft nog een keer benadrukt dat de ambitie uit de Ontwikkelagenda, zoals in 2015 samen met bewoners en ondernemers is opgesteld, leidend blijft voor de toekomstige ontwikkeling. Deze ambitie was al gericht op verbinding van de 2 Nationale Parken en Holtingerveld tot een groter samenhangend geheel. Dit sluit prima aan bij de nieuwe standaard voor Nationale Parken.

Nationaal overleg en SNP

De Nationale Parken in Nederland veranderen onder invloed van andere ambities. Om van elkaar te leren en ervaringen uit te wisselen zijn er verschillende overlegvormen met andere nationale parken.

IVN-coördinatoren C&E hebben jaarlijks een tweedaags overleg met collega's. Dit jaar in Nationaal Park Duinen van Texel.

De ambtelijk trekkers van de Nationale Parken zijn georganiseerd in een coördinatorenoverleg onder het Samenwerkingsverband Nationale Parken (SNP) (voorheen secretarisoverleg). Deze groep vergadert 5 keer per jaar in Amersfoort (kantoor SBB). Hier worden met name de landelijke ontwikkelingen rond de nieuwe standaard besproken.

Op bestuurlijk niveau overleggen de voorzitters van de Nationale Parken in het Algemeen Bestuur van SNP en in het Platform waarin naast voorzitters van Nationale parken ook de andere maatschappelijke organisaties van de Nationale Parkendeal zitting hebben (zie jaarverslag 2018)

Europese Samenwerking via Europarc Federation

Vanuit het Regionaal Landschap zijn we nog met twee Nationale parken lid van de Europese vereniging van beschermde natuurgebieden (Europarc Federatie). Europarc zorgt voor lobby op Europees Natuurbeleid in Brussel en stimuleert internationale samenwerking en kennisdeling. Daarvoor worden verschillende projecten opgestart, webinars over uiteenlopende onderwerpen georganiseerd. En de leden komen eens per jaar samen op de jaarconferentie. De conferentie heeft ieder jaar een thema, waarmee we samen aan de slag gaan. In 2019 was het thema Nature on your mind. In 4 dagen, 370 deelnemers uit 40 landen bogen zich over de vraag "Hoe krijgen we natuur onder de aandacht. Vanuit het Regionaal Landschap waren we goed vertegenwoordigd met de voorzitter, secretaris, coördinator IVN, een stuurgroep lid en een boswachter. Deelname aan webinars is veelal gratis. Meer informatie op www.europarc.org

foto's: Nationaal Park

Communicatie en Educatie

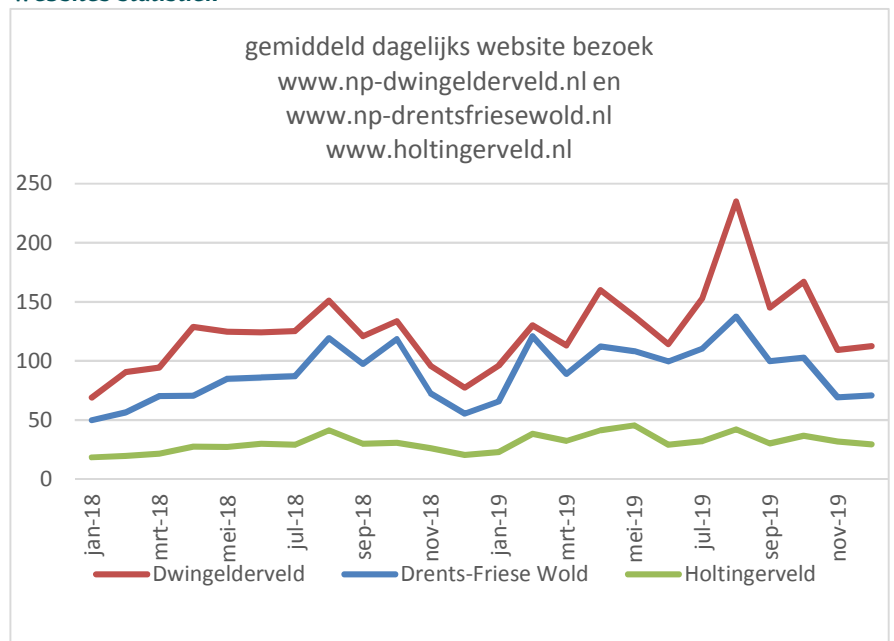
De Nationale Parken vertellen het verhaal van de Nederlandse Natuur **Werkgroep Communicatie & Educatie**

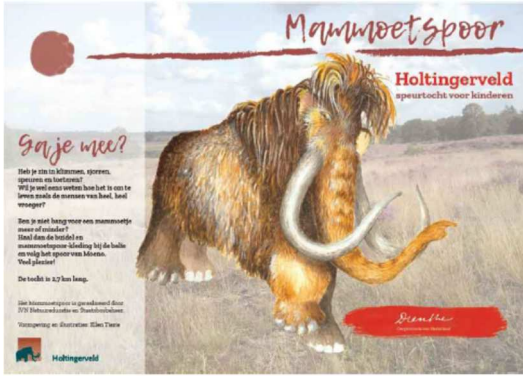
De werkgroep Communicatie, Educatie en Marketing van het Regionaal Landschap Drents-Friese Gensstreek kwam in 2019 driemaal bijeen. Er is een start gemaakt met het nieuwe strategisch meerjarenplan C&E. Dit plan gaat lopen van 2020 tot en met 2024. Het plan moet voldoen aan de nieuwe standaard van de nationale parken. Besproken zijn onder andere de tweede regionale cursus Gastheer van het Landschap, Jongeren Adviesbureau en de Dag van de Nationale Parken. Tevens kijkt de werkgroep naar een meer regionale insteek van de werkzaamheden.

Digitale media

In Zuidwest Drenthe hebben de drie natuur gebieden elk een eigen website die actueel wordt gehouden. De sites zijn ondergebracht onder een portalsite: www.regionaallandschap-drenthe.nl Naast de communicatie over de Nationale Parken worden de websites benut voor communicatie over het Life-project: Life Going up a level over de herinrichting Drents-Friese Wold en Leggelderveld. Op Twitter heeft @Dwingelderveld 2430 volgers, @Nationaalparkdf 2100 @Holtingerveld1 blijft met 35 volgers wat achter.

Websites statistiek

Gepriete media

In 2019 zijn veel nieuwe producten ontwikkeld zoals een Beleefkaart voor kinderen, een verhaallijnenkaart die de vele (kleine) parels aan elkaar knoopt. En natuurlijk de klassiekers Natuurkrant en Veldwijzer. Beide laatste hebben in 2019 weer een wijziging in opmaak doorgemaakt. We hebben zoveel mogelijk aangesloten bij huisstijlkenmerken van de toeristische promotie van Drenthe. Alleen de kleur rood hebben we minder prominent overgenomen en de kleuren uit onze logo's aangehouden. Op deze manier hebben we een eigen huisstijl gemaakt, die wel duidelijk past in de familie van Drenthe. In deze stijl is ook de nieuwe beleefroute Holtingerveld – Mammoetspoor ontwikkeld.

Onderwijs

Basisonderwijs

Voor het basisonderwijs wordt een nieuw project ontwikkeld “escape the classroom” (werktitel). Het project heeft in 2019 de testfase doorlopen en wordt in 2020 op de scholen in het scholennetwerk geïntroduceerd.

Bos Natuurlijk heeft in het Drents-Friese Wold in 2019 ook weer zo'n 125 leerlingen uit het basisonderwijs naar buiten gebracht. Aan het eind van het project presenteren de leerlingen “hun” project aan alle ouders.

Voortgezet Onderwijs

Ook het voortgezet onderwijs uit de regio nemen we mee naar buiten. Zo deden leerlingen van Stad en Esch, locatie Diever poelenonderzoek in het Drents-Friese Wold.

Het Stellingwerfcollege uit Oosterwolde doet jaarlijks mee aan het Jongeren Adviesbureau. In deze werkvorm leggen we actuele vragen aan de leerlingen voor. Dit jaar ging het over de gevolgen van klimaatverandering en stikstofdepositie op het Aekingerzand. Het was verrassend om te zien hoe diep sommige leerlingen in de (scheikundige) materie gedoken waren. Maar ook goed om de te horen dat dit soort projecten ook thuis aan de eettafel tot boeiende gesprekken leiden.

Uitreiking certificaten door wethouder Hijlkema

Buitenschools

Op 1 mei hadden we een grote stand ingericht met de 3 Drentse Nationale Parken in het park in Almere. Aanleiding was de Klokhuisdag met circa 4.500 bezoekers. De dag is georganiseerd nadat Klokhuis in de weken daarvoor de Nationale Parken van Nederland bezocht had en aan de verschillende thema's aandacht heeft besteed.

Publieksactiviteiten

Vanuit de verschillende organisaties en bezoekerscentra worden voortdurend activiteiten georganiseerd voor bewoners en bezoekers (toeristen). IVN is mede organisator van een aantal gezamenlijke activiteiten met een deels educatieve insteek. Zo worden in mei rond de bezoekerscentra verschillende activiteiten georganiseerd rond de Europese dag van de Nationale Parken. Op 16 juni is bij

het bezoekerscentrum Terwisscha een Wilde natuurdag georganiseerd – mede om aandacht te vragen voor meer “wilde” natuur in het Drents-Friese Wold. In Zorgvlied is in de zomer het project Veldovens uitgevoerd. In de tijd van de Koloniën van Weldadigheid, werden stenen voor huizen in het veld gebakken met speciale op turf gestookte ovens. Met dit project is deze manier van werken nagebootst. Vanwege de stikstofcrisis had het project wel wat voeten in de aarde, want wat de stikstofuitstoot bij turfverbranding is, is niet bekend. En omdat niemand normaal gesproken nog turf verbrandt, was het anders dan openhaardhout, niet meegenomen in de vrijstelling. Het hele project is gefilmd, zodat het voor de toekomst ingezet kan worden voor uitleg rond de Koloniën van Weldadigheid.

Gastheren en TIP-medewerkers

Op 21 maart 2019 namen zo'n 70 medewerkers van de verschillende TIP-kantoren in Zuidwest Drenthe deel aan een uitwisseling/excursie. Want door het gebied met eigen ogen te ontdekken, kun je er later met meer enthousiasme aan de gasten over vertellen. Om TIP-medewerkers (en gastheren) de nodige achtergrond van verhalen mee te geven, is er een verhalenbundel samengesteld “Oerlandschap vol verhalen”.

Voor recreatiebedrijven rond de Nationale Parken hebben we een cursus gastheerschap. In de cursus wordt de ondernemer in 4-5 bijeenkomsten bijgepraat over wat het Nationaal Park zo bijzonder maakt en hoe je dat met je gasten kunt delen. Omdat we het belangrijk vinden dat gastheren altijd actuele informatie met gasten kunnen delen, vormen ze per Nationaal Park een netwerk. Voor het netwerk van gastheren organiseren we jaarlijks een terugkom(mid)dag en we zorgen dat ze via nieuwsbrieven op de hoogte blijven. Op de terugkomdagen spelen we in op nieuwe attractie- of informatiepunten en we geven achtergrondinformatie over onderwerpen waar veel vragen over komen. In het Dwingelderveld bezochten de gastheren de nieuwe schaapskooi met uitkijktoren aan de Benderse. In het Drents-Friese Wold gingen de gastheren met de verzorger van de Sayaguesa koeien op stap om te horen hoe je de dieren het best kunt benaderen of omzeilen. Een nuttige bijeenkomst waar ook zorgen geuit konden worden en vragen beantwoord werden

Publieksactiviteiten
Project Veldovens Zorgvlied

...kneden van de leem met blote voeten

...eigen steen vormen

...extra kneden met de handen en vormbak vullen om eigen steen te maken

...afbreken van de oven na de stook met door leerlingen gemaakte stf met initialen

foto: Nationaal Park

Bewoners

Bewoners zijn ook recreant in het gebied. Bij hen is vaak behoefte aan meer achtergrondinformatie. 2 keer per jaar bezorgen we Veldwijzer huis aan huis met veel achtergrondinformatie. En bij grote projecten proberen we ook in het veld informatie te geven. De afgelopen jaren is in het Drents-Friese Wold en met name in en rond de Oude Willem veel veranderd. Met een LIFE-subsidie is de voormalige landbouwenclave teruggegeven aan de natuur. Daarmee kon de

oorspronkelijke waterhuishouding hersteld worden. Bewoners werden uitgenodigd om in een Veldsymposium kennis te maken met de voortgang. Op meerdere plekken in het gebied, werd uitleg gegeven over de veranderingen. In de afgelopen jaren deden we dat met een fietsexcursie. Dit jaar werd er een bus ingezet. In de ochtend namen we de bestuurders uit de regio mee. 's-Middags konden andere geïnteresseerden het verhaal horen. Eind 2019 is het LIFE-project afgerond.

Raadsleden

Op 24 mei, de dag van de Nationale Parken, hebben we zo'n 30 raadsleden van de betrokken 4 gemeenten meegenomen op een excursie door het gebied. We hebben achtergrondinformatie gedeeld over meer ruimte voor "wilde" natuur in het Drents-Friese Wold en het evenementenloket voor het Dwingelderveld

Jeugd

Juniorrangers

In het regionaal landschap hebben we 2 groepen Juniorrangers. Juniorrangers is een initiatief van de Europarc Federatie en bedoeld voor jongeren van 11 tot 18 jaar.

De Juniorrangers in het Dwingelderveld hadden weer een topjaar. 9 bijeenkomsten op zaterdag en een kamp bij Taribush. De Juniorrangers kunnen alleen bestaan dankzij de enorme inzet van vrijwilligers die de groep begeleiden. De groep Juniorrangers in het Drents-Friese Wold bestaat al langer. In 2019 zijn er weer 4 nieuwe jongeren bijgekomen. Om volwaardig lid te mogen worden, doen jongeren eerst een jaar mee als aspirant lid. In dat jaar moeten ze ook een presentatie voorbereiden over een eigen onderwerp en de relatie met het Nationaal Park. Dit jaar gingen de presentaties over mythen en sagen, nachtvlinders, edelstenen en dinosaurussen.

Bijna 100 Juniorrangers en coördinatoren kwamen samen op de landelijke dag van Juniorrangers in Nationaal Park De Hoge Veluwe. De Drentse Juniorrangers waren goed vertegenwoordigd.

Ook internationaal laten de Juniorrangers zich zien. Januska en Daphne vertegenwoordigden de Drentse Juniorrangers op het internationale kamp in Estland.

Youth+

Voor wie 18 plus is en niet genoeg kan krijgen van het werken en leren in de natuur, is er sinds enkele jaren Youth+ De oudste Juniorrangers uit het Drents-Friese Wold denken en doen mee met het opzetten van een Europees netwerk voor 18+ jongeren. Van 3 tot 8 augustus kwamen ze samen in Zweden. En een deel van hen was aanwezig op de Europarc Conferentie in september in Letland

Bezoekerscentra

In de Nationale Parken van Zuidwest Drenthe hebben we verschillende informatiepunten voor bezoekers. De informatiepunten zijn ingericht op plekken waar veel bezoekers hun bezoek starten, zoals de TIP-kantoren en recreatiebedrijven. In het gebied hebben we inmiddels 3 Natuurpoorten; informatiepunten samen met een ondernemer die net iets meer publieksinformatie bieden; Natuurpoort Spier, Natuurpoort Hoogersmilde en Toegangspoort Holtingerveld.

Daarnaast hebben we van oudsher 2 bezoekerscentra in het gebied. Het gaat om de bezoekerscentra van de 2 Nationale Parken. In deze centra faciliteren we exposities over het gebied. Vanuit deze centra zijn ook professionele educatieve en communicatiemensen beschikbaar die anderen, waaronder vrijwilligers en recreatieondernemers, ondersteunen in publieksvoorlichting. De 2 grootste natuurorganisaties zijn eigenaar/beheerder van het centrum in Terwisscha (Staatsbosbeheer) en Ruinen (Natuurmonumenten). Vanuit het Nationaal Park ontvangen beide centra een financiële bijdrage om de ondersteunende activiteiten uit te kunnen voeren.

Bezoekerscentrum Ruinen

In Ruinen hebben in 2019 circa 160.000 bezoekers hun bezoek aan de natuur gestart vanuit het bezoekerscentrum. 80 vrijwilligers en 4 professionele medewerkers zorgen voor een gastvrij onthaal. In 2019 waren er in het bezoekerscentra wisselexposities te zien over vogels van Harm Echten en over Veranderend landschap van Siemen Dijkstra.

Voor de pilot Evenementenloket heeft het bezoekerscentrum in 2019 een coördinerende rol vervuld.

Toegangspoort Holtingerveld

We zijn blij dat de gemeente Westerveld (eigenaar van het informatiecentrum) in 2019 weer een beheerder voor de horeca heeft gevonden. Naast een ondernemer die activiteiten aanbiedt, wordt de publieksinformatie in dit pand verzorgd door de vrijwillige medewerkers van de TIP. IVN ondersteunt de ontwikkeling van nieuwe educatieve producten voor het Holtingerveld zoals het Mammoetspoor (zie bladzijde 12).

Ontwikkelagenda

Dorp als poort

Wandelpad Ruinen – deels niet gerealiseerd

In 2017 is een subsidie verstrekt voor het ontwikkelen van een Beleefpad tussen het dorp Ruinen en het bezoekerscentrum. Helaas is het niet gelukt om de benodigde financiering rond te krijgen. De initiatiefnemers hebben eind 2019 een deel van de toegekende subsidie teruggestort. We hopen dat in de toekomst de plannen (die wel zijn opgesteld) alsnog uitgevoerd kunnen worden.

Vijfsprong Dwingeloo

Vanuit ondernemers en dorpsbelangen Dwingeloo wordt gewerkt aan een mooiere verbinding tussen dorp en Dwingelderveld. Doel is dat bezoekers hun bezoek aan het Nationaal Park starten in het dorp. Op die manier profiteren ondernemers meer van bezoekers aan de natuur. Er is een breed plan uitgewerkt met dorpsommetjes, landschapsversterking en het opknappen van de toegang tot het Nationaal Park bij de Vijfsprong. Dit gebied is al jaren een punt van zorg. Eind 2019 is de schop de grond in gegaan voor een flinke opknapbeurt. Ondernemers en dorpsbelangen hebben daaraan vooraf breed gecommuniceerd en afgestemd met bewoners. Vanuit het Nationaal Park hebben we een kleine financiële bijdrage geleverd voor de uitvoering.

Natuur en gezondheid – jong en oud samen

Eind 2019 is nog een subsidiebeschikking afgegeven voor een project in Ooststellingwerf. Doel is om jongeren via scholen en ouderen via zorginstellingen samen te brengen rond het thema natuur en landschap. Welke rol spelen natuur en landschap door de tijd heen. Welke verhalen levert dat op. Resultaten worden in 2020 verwacht.

Bezoekerscentra

Het is gelukt weer een ondernemer te vinden voor Brasserie Oer op Toegangspoort Holtingerveld. Vanuit het Nationaal Park is subsidie verstrekt aan Staatsbosbeheer om in het informatiecentrum Terwisscha een Boswachterslab in te richten.

Het bezoekerscentrum Ruinen heeft een bijdrage ontvangen voor ondersteuning aan ondernemers en vrijwilligers.

In het Huis van Weldadigheid in Frederiksoord is een interactieve zuil geplaatst met informatie over de omliggende Nationale Parken. Met ook een verwijzing naar de verschillende verhalen in het gebied.

Bezoeker centraal

Merkactivatieplan.

Nadat we in 2018 een merkguids hebben opgesteld in samenwerking met Business Openers, waar de kracht van de regio is geformuleerd in de zin “Ruimte voor jezelf”, hebben we een merkactivatieplan opgesteld. In het merkactivatieplan geven we in jaarlijkse actieplannen aan wat we gaan doen om het streefbeeld te bereiken. Het Merkactivatieplan volgt de methode van Businessplan op 1A4. Vanwege de leesbaarheid hebben we het plan op A3 aangeboden.

Verhaallijnenkaart

We weten al dat Zuidwest Drenthe uitblinkt in kleinschaligheid. Heel veel verschillende pareltjes, dicht bij elkaar. Maar ieder afzonderlijk niet de reis waard. Om er toch voor te zorgen dat bezoekers weten dat ze zich een dag, weekend of week kunnen vermaken, hebben we een verhaallijnenkaart samengesteld.

Evenementenloket

We zien een toename in de organisatie van (buitensport) evenementen. Dat is goed voor de bekendheid van de regio en de ondernemers. Aan de andere kant neemt de recreatiedruk op de natuur toe. Van oudsher hebben we vooral fiets-, wandel- en ruitersporen aangelegd in de mooiste natuur. Toen bossen nog vooral productiebossen waren, ging dat goed samen met recreatie. Nu er steeds meer aandacht komt voor teruggang in biodiversiteit en grote natuurgebieden onder Natura 2000 bescherming vallen, kijken we anders naar natuur (en recreatie). In het Dwingelderveld zijn we in 2019 gestart met 1 loket voor het afhandelen van toestemming voor evenementen. Iedereen die buiten (op andermans grond) een evenement organiseert, moet daarvoor toestemming van de eigenaar hebben. Bij grotere evenementen, moet je in het Dwingelderveld bij meerdere organisaties toestemming vragen. Dat gebeurt wisselend. De terreineigenaren willen graag meer overzicht. Door 1 loket, krijgen we aanvragen op 1 punt binnen en dus meer overzicht. Voor de organisator is dat ook duidelijker. We hebben in 2019 meer aanvragen voorbij zien komen. Ook aanvragen voor evenementen met meer dan 50 personen, die niet bij de gemeente bekend zijn. In de afhandeling bleek communicatie tussen organisaties lastiger dan gedacht. Sommige organisatoren hoorden pas een dag voor het evenement dat ze toestemming hadden. Dat kan beter. Daarom zetten we de pilot in het Dwingelderveld nog een jaar door. Eind 2020 besluiten we of we opschalen naar de andere natuurgebieden.

Marketing Agenda Zuidwest Drenthe

We hebben een bijdrage geleverd aan het Leader-programma Marketing agenda zuidwest Drenthe. De strategie van Marketing Drenthe (Drenthe Oerprovincie van Nederland) is de paraplu voor de activiteiten. We zoomen in op Zuidwest Drenthe op basis van het regioprofiel dat we hebben laten samenstellen. Binnen de Oerprovincie Drenthe kenmerkt de regio Zuidwest zich als overgangsgebied van hoog naar laag; een regio die gastvrijheid biedt op gebied van cultuur & sport, in een decor van prachtige natuur. ‘Waar natuur en cultuur elkaar raken.’ Must-sees zijn o.a. Dwingelderveld en Drents-Friese Wold. We gaan het verhaal over deze plekken vertellen en benadrukken daarnaast de veelzijdigheid van het aanbod, door ook te vertellen over leuke stadjes en activiteiten in de rest van de regio.

Landbouw als ambassadeur

Boer, Burger Biodiversiteit

Groene organisaties en LTO Noord hebben in Drenthe samen de agenda Boer, Burger, Biodiversiteit aangeboden aan de provincie. In de agenda staan verschillende initiatieven om samen, op vrijwillige basis, de biodiversiteit te vergroten. Een van de uitwerkingen gaat over een gebiedsgerichte aanpak. Proberen meerdere partijen in een gebied samen te

laten werken, vanuit de gedachte dat je samen meer kunt bereiken. De Stuurgroep heeft in juni aangegeven dat ze de uitwerking een gebiedsgerichte aanpak voor het Regionaal Landschap verder wil verkennen. Helaas heeft de stikstofcrisis alle aandacht van de partijen zodanig opgeëist, dat we nog geen verdere uitwerking hebben kunnen maken.

Regiodeal Duurzame melkveehouderij.

De provincie Drenthe heeft samen met de provincies Groningen en Fryslân een regiodeal duurzame landbouw ingediend en gehonoreerd gekregen. In de regiodeal zitten verschillende mogelijkheden voor melkveehouderij om te verduurzamen. We zien in het Regionaal Landschap een groot aantal deelnemende bedrijven. Deze bedrijfsgerichte aanpak biedt kansen om met de agenda Boer, Burger, Biodiversiteit straks ook gebiedsgerichte stappen te zetten.

Robuuste natuur

Wilde natuur

In 2019 is vol ingezet op meer biodiversiteit in het Drents-Friese Wold. In februari 2019 hebben we een inloop-informatieavond georganiseerd in Zorgvlied met een aantal voorstellen voor verplaatsing van routes uit de kern naar de randen van het bos. In de aanloop naar de informatieavond was het bericht opgepakt via Facebook, Twitter en de media. Dat heeft ertoe geleid dat er meer dan 300 mensen op de informatiebijeenkomst zijn geweest en we veel suggesties en voorstellen hebben ontvangen. In gesprekken met ruiters, ATB-verenigingen en wandelaars hebben we de plannen verder uitgewerkt. Er is gezocht naar een balans tussen meer ruimte voor natuurlijke processen, de mogelijkheid voor een unieke natuurervaring en voldoende voorzieningen voor (een toenemend aantal) recreanten. Begin 2020 zal besluitvorming over de toekomstige routes plaatsvinden.

Het resultaat draagt bij aan de doelen in het Beheer- en Inrichtingsplan van het Nationaal Park Drents-Friese Wold; meer ruimte bieden aan meer natuur in het gebied: plekken waar de natuur min of meer haar eigen gang kan gaan. Dat houdt onder meer in dat delen van het gebied niet of nauwelijks meer beheerd worden, er geen borden meer staan waardoor het betreden van dit gebied avontuurlijker wordt: natuurbeleving dat bijna nergens in Nederland kan. Aan de andere kant worden routes verplaatst en komen er nieuwe routes bij. Het aantal kilometers aan paden en routes blijft in het plan gelijk of wordt zelfs iets meer.

LIFE+ going up a level

Het project “More water for wet habitat types in Drents-Friese Wold & Leggelderveld” zette in op forse verbetering van het natuurgebied. Dit gebeurde onder andere door uitvoering van watermaatregelen in het hart van Nationaal Park Drents-Friese Wold in de periode 2014-2019.

Water was de sleutel in het project LIFE Going up a level. Een natuurlijker (hoger) waterpeil tilt de natuur van het Drents-Friese Wold en het Leggelderveld naar een hoger plan: rijker, gevarieerder en nog spannender om te beleven. De grootste ingrepen vonden plaats in de Oude Willem. Waar de landbouwenclave teruggegeven is aan de natuur. De sloten zijn gedempt en de bovenloop-brongebied van de Vledder Aa is grotendeels hersteld.

Op wat kleine afrondende werkzaamheden na, is het project afgerond. Een [publiekssamenvatting is te lezen in het lekenrapport](#).

HET WERK ZIT EROP!

*De resultaten van het project
LIFE Going up a level
in één oogopslag*

Grenzeloze natuur in het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold. Het grootste bosgebied van Noord-Nederland biedt natuur van topkwaliteit. In dit nationale park is gewerkt aan de toekomst van beken en heide, vennen en venen en uitgestrekt natuurlijk bos. Natuur om van te genieten, natuur om onbegrensd in te struinen. Welkom!

Nationaal Park
Drents-Friese Wold

provincie Drenthe

Bijlagen

Bestedingenplan 2019

Bestedingenplan Regionaal Landschap 2019	budget	gevraagd	partnerbijdrage
1. Bezoeker centraal (beleving, online samenwerking, sturen op recreatie)	€ 100.000,00	€ 102.000,00	
bezoekerscentra (Ruinen, Terwisscha, Holtingerveld)			
<i>BC Terwisscha</i>		€ 30.000,00	€ 250.000,00
<i>BC Ruinen</i>		€ 30.000,00	
<i>Huis van Weldadigheid</i>		€ 20.000,00	€ 20.000,00
Nationale Parken Klokhuisdag		€ 5.000,00	
loket voor evenementen Dwingelderveld		€ 17.000,00	
2. Dorp als poort (transferpunten, gastvrij ondernemersschap, productontwikkeling)	€ 20.000,00	€ 3.000,00	
bijdrage Tell it leader Marketingagenda		€ 3.000,00	€ 35.000,00
3. Landschap tussen natuurgebieden (kwaliteit landschap, innovatie, korte keten, routes en verbinding tussen dorpen en natuur, betrokkenheid agrarisch ondernemers)	€ 30.000,00	€ -	
landschapsvisie/strategie opstellen			
4. Robuuste natuur (versterken biodiversiteit door verbindingen, natuurontwikkeling aansluiten op beleving/recreatie)	€ 20.000,00	€ -	
5. educatie pakket (basispakket folders, participatie, jongeren)	€ 150.000,00	€ 144.850,00	
IVN pakket onderwijs, gastheerschap enz (Dwingelderveld, Drents-Friese Wold, tussengebied)		€ 56.850,00	
educatieve medewerkers			
<i>Dwingelderveld (Natuurmonumenten)</i>		€ 20.000,00	
<i>Drents-Friese Wold + omgeving (IVN)</i>		€ 20.000,00	
<i>Holtingerveld + omgeving (IVN)</i>		€ 20.000,00	
natuurkrant en website		€ 15.000,00	
Veldwijzer		€ 13.000,00	
6. ondernemersschap (initiatieven voor en door ondernemers)	€ 15.000,00	€ -	
7. functioneren NP-organisatie	€ 30.000,00	€ 28.820,00	
lidmaatschappen		€ 6.320,00	
vergaderkosten		€ 7.500,00	
vooronderzoek, processen en opdrachten		€ 15.000,00	
Totaal (beschikbaar prov 363.000)	€ 365.000,00	€ 278.670,00	

Rekening 2019

Rekening Regionaal Landschap 2019	begroot 2019 bestedingenplan	totaal uitgaven 2019	2019 verplicht
1. Bezoeker centraal (promotie, toeristische info voorziening)	€ 100.000	€ 137.181	
bezoekerscentra (Ruinen, Terwisscha, Holtingerveld)			
<i>BC Terwisscha</i>	€ 30.000	€ 24.000	€ 6.000
<i>BC Ruinen + loket + medewerker huis van weldadigheid info zuil</i>	€ 67.000 <i>zie IVN</i>	€ 52.000	€ 13.000
natuurkrant en website	€ 15.000	€ 15.854	€ -
foldermateriaal en drukwerk	€ 5.000	€ 10.669	€ -
routenetwerk			
<i>bewegwijzering</i>		€ 158	
<i>filmmateriaal</i>			€ 12.500
<i>marketing agenda</i>	€ 3.000	€ 3.000	
2. Dorp als poort (participatie, gastvrij ondernemersschap)	€ 20.000	€ 27.242	
educatieve medewerkers			
<i>Dwingelderveld (Natuurmonumenten)</i>	<i>zie BC</i>		
<i>Drents-Friese Wold + omgeving (IVN)</i>	<i>zie IVN</i>		
<i>Holtingerveld + omgeving (IVN)</i>	<i>zie IVN</i>		
Veldwijzer	€ 13.000	€ 12.242	
Vijfsprong Dwingeloo		€ 15.000	
3. landbouw als ambassadeur (kwaliteit landschap, innovatie)	€ 30.000	€ 0	
4. robuuste natuur (incl onderzoek en water)	€ 20.000	€ 3.017	
wilde natuur		€ 3.017	€ -
5. educatie pakket (incl medewerkers IVN)	€ 150.000	€ 118.450	
IVN pakket onderwijs, gastheerschap enz (Dwingelderveld, Drents-Friese Wold, tussengebied)	€ 116.850	€ 98.860	€ 19.590
6. ondernemersschap (initiatieven voor en door ondernemers)	€ 15.000	€ 0	
7. functioneren NP-organisatie	€ 30.000	€ 34.713	
lidmaatschappen	€ 6.320	€ 6.320	€ -
vergaderkosten en congressen	€ 7.500	€ 5.172	€ 557
voorzonderzoek, processen en opdrachten	€ 15.000	€ 13.484	€ 8.680
procesgeld Holtingerveld		€ 500	
Totaal uitgegeven/toegezegd	€ 320.603	€ 260.277	€ 60.327

Toelichting op de rekening:

Door gebrek aan personele capaciteit is de landschapsbiografie nog niet opgesteld. Deze is in de planning voor 2020 meegenomen. De Agenda Boer, Burger Biodiversiteit die uitgewerkt zou worden voor het onderdeel Landbouw als ambassadeur heeft door de stikstofperikelen vertraging opgelopen. Het niet uitgegeven of verplichte deel van de begroting, vloeit terug naar algemene middelen van de provincie Drenthe.

Samenstelling Stuurgroep en werkgroepen eind 2019

De organisatie van de Samenwerking in het Regionaal Landschap per eind 2019 is als volgt

Stuurgroep Regionaal Landschap

Voorzitter, onafhankelijk	H.A.M. van Hooff
Provincie Drenthe – secretaris	Mw C. Scholten
Provincie Fryslân	D. Hoogland
Provincie Drenthe	H. Jumelet
Waterschap Drents-Overijsselse Delta	K.H. Odink
Gemeente Westerveld	H. Doeven
Gemeente Ooststellingwerf	Mw F. Hijlkema
Gemeente De Wolden	Mw G. Hempen
Gemeente Midden Drenthe	J. Schipper
Staatsbosbeheer	B. Hummelen
Natuurmonumenten	Mw M. Korf
Het Drentse Landschap	Mw. S. van der Meer
LTO Noord	J. Bloemerts
Recreatieschap Drenthe	D. Dijkstra
Recron	Mw P. Ellens
Drents Particulier Grondbezit	B. Kruit
Maatschappij van Weldadigheid	M. Wiersma

Ambtelijke voorbereidingsgroep

Provincie Drenthe – voorzitter	Mw C. Scholten
Provincie Drenthe – secretaris	Mw E. Sapulete
Provincie Fryslân	Vacature
Waterschap Drents-Overijsselse Delta	J. Visser
Gemeente Westerveld	Mw S. Brand
Gemeente Ooststellingwerf	Mw P. Dekker
Gemeente De Wolden	R. van der Wal
Gemeente Midden Drenthe	Mw M. Huisjes
Staatsbosbeheer	G. Vis / M. Bakker
Natuurmonumenten	R. Kreetz
Het Drentse Landschap	U. Vegter
LTO Noord (agendalid)	T. Wahle
Recreatieschap Drenthe	R. Marechal
Recron	Vacature
IVN	N. Driessen
Maatschappij van Weldadigheid	J. Kruijer
Drents Particulier Grondbezit (agendalid)	Vacature

Werkgroep Communicatie, Educatie en marketing

IVN, voorzitter	N. Driessen
Provincie Drenthe (Holtingerveld)	H. Dekker
Natuurmonumenten	C. de Jong
Gemeente De Wolden	
Staatsbosbeheer	H. Kruk
Gemeente Midden Drenthe	Mw M. Huisjes
Gemeente Ooststellingwerf	Mw. L. Huisman
Gemeente Westerveld	Mw G. Ebbeling
Provincie Drenthe,	Mw E. Sapulete

Nieuwsberichten websites Nationale Parken Zuidwest Drenthe 2019

[Kom eens langs bij de Zaanstee Lhee](#)

17 januari 2019

Een gastvrije en gezellige ruimte met een uniek uitzicht over het Dwingelderveld. Waar als het koud is de kachel snort en vrijwilligers mooie verhalen vertellen over het Drents Heideschaap, de potstal, de heide, het beheer van het gebied, en de verwerking van wol. Dat is de Zaanstee. Deze kleinschalige informatieruimte is te vinden op het erf van de schaapskooi Achter 't Zaan in Lhee, vlakbij het Familiep pad.

[Natuurkrant vóór Pasen bij recreatiebedrijven](#)

17 januari 2019

De Natuurkrant van Nationaal Park Dwingelderveld, Drents-Friese Wold en het Holtingerveld, editie 2019, wordt ook dit jaar bezorgd bij een groot aantal recreatieondernemers en gastheerschapsbedrijven. Het is de bedoeling de krant uiterlijk in de week voor Pasen bij de bedrijven te bezorgen.

[Cursus voor alle liefhebbers van NP Dwingelderveld](#)

17 januari 2019

Komend voorjaar wordt in Nationaal Park Dwingelderveld een cursus gegeven die bestemd is voor deelnemers met een groot hart voor het gebied. Liefhebbers van natuur en landschap die graag in het gebied komen en er gewoon meer van willen weten. In vijf bijeenkomsten en drie excursies vertelt een tiental bevolgen sprekers honderduit over dit bijzondere gebied.

[Dwingelderveld-lezingen Theo Spek en Boer Sil](#)

17 januari 2019

De komende maanden staan twee boeiende Dwingelderveld-lezingen op het programma. Op donderdag 21 februari komt niemand minder dan de bekende hoogleraar Landschapsgeschiedenis Theo Spek een verhaal vertellen met als thema: Leven op de rand van het plateau: de middeleeuwse landschappen van Zuidwest-Drenthe.

[Landschapskunstenaar Siemen Dijkstra exposeert in bezoekerscentrum](#)

17 januari 2019

In bezoekerscentrum Dwingelderveld staat landschapskunstenaar Siemen Dijkstra met zijn werk een groot deel van het jaar in het centrum van de belangstelling. Het thema van de expositie is "Verleden en toekomst van het Drentse landschap".

[Wilde bloemenmarkt 12 mei bij bezoekerscentrum](#)

17 januari 2019

In en rond bezoekerscentrum Dwingelderveld wordt op zondag 12 mei een Wilde bloemenmarkt gehouden, van 11.00 tot 16.00 uur.

[Staatsbosbeheer plant 3000 jonge beuken in Dwingelderveld en boswachterij Ruinen](#)

17 januari 2019

Staatsbosbeheer heeft onlangs zo'n drieduizend jonge beuken geplant in het Dwingelderveld en boswachterij Ruinen. Driejarige boompjes van ongeveer 50 centimeter lengte.

[Eén loket voor aanvragen vergunning evenement in Dwingelderveld](#)

17 januari 2019

Sinds 1 januari 2019 is er wat veranderd in de procedure voor het aanvragen van evenementen in Nationaal Park Dwingelderveld. Tot nu toe moesten organisaties en bedrijven van iedere terreineigenaar en beheerder in het gebied apart toestemming vragen voor het houden van een evenement. In de praktijk bleek dat niet iedereen dat deed of niet van alle eigenaren toestemming kreeg.

[Kom naar Lammetjesdag, 14 april schaapskooi Lhee](#)

18 januari 2019

Het begint voor sommigen al een traditie te worden: met het hele gezin lammetjes aaien tijdens de Lammetjesdag bij Schaapskooi Achter 't Zaand in Lhee. Op zondagmiddag 14 april vanaf 13.00 uur is het weer zo ver.

[Cursus Broedvogels inventariseren](#)

25 januari 2019

Om de vogelontwikkelingen in het bosgebied te volgen zoekt de terreinbeheerder samen met Sovon naar vogelaars die een stukje van het gebied jaarlijks willen inventariseren volgens de BMP-methode. Dit voorjaar leiden we je graag op in het veld.

[Workshop natuurfotografie met smartphone voor kinderen vanaf 9 jaar](#)

27 januari 2019

Fotograferen met je smartphone in de natuur, speciaal voor jongeren. Op zaterdag 2 en 9 februari geeft Sarah Klaver, stagiaire communicatie bij Natuurmonumenten, samen met een ervaren natuurgids veel tips tijdens een natuurfotowandeling in het Dwingelderveld.

[Voorjaarsvakantie bij Buitencentrum Drents-Friese Wold](#)

13 februari 2019

In de voorjaarsvakantie is er weer van alles te beleven bij Buitencentrum Drents-Friese Wold.

[Veel verschillende activiteiten in bezoekerscentrum tijdens Voorjaarsvakantie, voor jong en oud](#)

18 februari 2019

Loop in de voorjaarsvakantie eens binnen bij bezoekerscentrum Dwingelderveld aan de Benderse 22 in Ruinen. Of je nu jong of oud bent, alleen of met je hele familie, je kunt er altijd terecht voor een leuke route, speurtocht of activiteit.

[Grenzeloos genieten in het Drents-Friese Wold](#)

22 februari 2019

Toegankelijkheid is één van de uitgangspunten van een Nationaal Park.

[Grote belangstelling inloopbijeenkomst 'wilde natuur'](#)

27 februari 2019

Ruim 300 personen maakten op 26 februari gebruik van de uitnodiging van de Stuurgroep Regionaal Landschap om ideeën en wensen kenbaar te maken bij de inrichting van een zone 'wilde natuur' in nationaal park Drents-Friese Wold.

[Subsidieregeling groene burgerinitiatieven](#)

4 maart 2019

De provincie Drenthe wil inwoners van Drenthe aanmoedigen om mee te helpen de omgeving meer bij- en vlindervriendelijk te maken. Daarom kan binnenkort gebruik gemaakt worden van de subsidieregeling groene bewonersinitiatieven Drenthe.

[Jazz-muziek met vogelgeluiden op 5 april in Bezoekerscentrum Dwingelderveld](#)

16 maart 2019

In bezoekerscentrum Dwingelderveld in Ruinen klinken op vrijdag 5 april jazzy vogelgeluiden, vertolkt door Ensemble Colen, op saxofoon, contrabas en drums. Entree vanaf 19.15 uur om met een kopje koffie in de stemming te komen. Op een groot scherm worden beelden vertoond van het Dwingelderveld. Het concert begint om 20.00 uur en duurt ongeveer een uur. Kijk op de [website van Natuurmonumenten voor meer informatie en om aan te melden](#).

[Zondag 7 april Lammetjesdag bij schaapskooi aan de Benderse](#)

16 maart 2019

Bij de schaapskooi aan de Benderse bij Ruinen wordt op zondag 7 april het feest van de jaarlijkse Lammetjesdag gevierd. Een blijde dag voor kinderen en volwassenen!

Boswachterslab feestelijk geopend

2 april 2019

Kinderen uit groep 8 van OBS De Riemsloot uit Appelscha hadden de primeur, zij mochten, tijdens de feestelijke opening op 1 april, als eerste het Boswachterslab ontdekken.

Lammetjesdag bij schaapskooi Lhee op zondag 14 april - lammetjes aaien en beschuit eten...

3 april 2019

Bij de schaapskooi van Natuurmonumenten aan het Achter 't Zaand 4 in Lhee wordt op zondag 14 april Lammetjesdag gevierd. Tussen 13.00 tot 16.00 stellen de herders de schaapskooi open voor publiek. Kom lammetjes bekijken en aaien, een kooi vol wol!

Het Klokhuis komt met zevendelige serie over de Nationale Parken

4 april 2019

Bevers spotten, kanoën door een moerasgebied, zeldzame planten ontdekken en slapen in een hangmat tussen de bomen.

Lammetjes-knuffel-dag aan de Benderse goed georganiseerd

9 april 2019

Het was een mooi lentefeest, bij de schaapskooi van stichting het Drentse Heideschaap aan de Benderse bij Ruinen. Daar kwamen op zondag 7 april duizenden volwassenen en kinderen naartoe, om de vele lammetjes te zien, en vooral - te aaien. Lammetjes knuffelen - is er iets leukers?

Speel interactief het natuurspel de "Koets van de Kibbelhoek" in de natuur

9 april 2019

Een sprookje, een vette game en een les natuureducatie. Dat zijn drie omschrijvingen voor een nieuw spel, dat natuurliefhebbers dit jaar voor het eerst in het Dwingelderveld kunnen spelen. Een leuke, leerzame en spannende manier om een boswandeling te maken.

Staatsbosbeheer plant 2000 beuken en 6500 Douglassparren in Boswachterij Ruinen

11 april 2019

In de Boswachterij Ruinen, enkele kilometers ten zuiden van Nationaal Park Dwingelderveld, is Staatsbosbeheer deze maand begonnen met het planten van maar liefst 6500 jonge Douglas sparren. Eerder werd al begonnen met het planten van tweeduizend beuken in deze boswachterij.

Schapen en geiten voorkomen dat de heide dichtgroeit met grassen en bomen

11 april 2019

In het Dwingelderveld zullen bezoekers op verschillende locaties tijdelijke rasters zien met schapen en geiten erin. Deze dieren zijn nodig bij het beheer van Nationaal Park Dwingelderveld. Deze zogenoemde 'drukbegrazing' is een middel dat wordt ingezet om te voorkomen dat het heidegebied dichtgroeit met grassen en bomen...

Siemen Dijkstra exposeert prachtige kunstwerken in bezoekerscentrum

11 april 2019

Het komend halfjaar staat beeldend kunstenaar Siemen Dijkstra uit Dwingeloo jaar centraal in het bezoekerscentrum Dwingelderveld. Vanaf woensdag 24 november toont hij kunstwerken met het veranderende landschap als thema. Daaronder veel beelden van het Dwingelderveld. Op woensdag 24 april wordt de expositie geopend. De opening vindt plaats om 15.00 uur.

Natuur CSI in het Boswachterslab

15 april 2019

Kom op zondag 21 april naar het Boswachterslab in Buitencentrum Drents-Friese Wold ontdek wat de uilen op het menu hebben

[Lezing en excursie over veentjes en vennetjes Drents-Friese Wold](#)

6 mei 2019

Hans Dekker, beleidsmedewerker provincie Drenthe, neemt je tijdens de lezing mee in het verhaal over de aanpak van het LIFE project in het Drents-Friese Wold. Dit doet hij met behulp van veel zelfgemaakt beeldmateriaal. In 2018 hadden we te maken met een extreem droge zomer. Hebben de getroffen maatregelen op het gebied van het verhogen van het waterpeil nu al zichtbare effecten op de ontwikkelingen in de vennen en veentjes?

Tijdens de excursie op 15 mei maak je kennis met het leven in de vennen en veentjes in het naastgelegen Nationaal Park Dwingelderveld. Daar zijn jaren geleden vergelijkbare maatregelen uitgevoerd.

[Stoere Wildernisdag bij Buitencentrum Drents-Friese Wold](#)

3 juni 2019

De dag staat volledig in het teken van wilde natuur met tal van uitdagende activiteiten voor jong en oud. Leer spoorzoeken, vuur maken, pijl-en-boog maken, uit de natuur eten, meedoen aan een wildernistocht en nog veel meer.

[Landschapsfietstocht door het Nationaal Park Drents-Friese Wold](#)

19 juni 2019

Ervaar de verschillende landschappen van het Drents Friese Wold. Fiets met de gids van Staatsbosbeheer door de bossen, heidevelden en zandverstuivingen. Leer over de geschiedenis van het landschap, hoe de mens in de loop der eeuwen steeds weer in de natuur ingreep en nieuwe natuur liet ontstaan

[Wandel mee met gids langs bloeiende akkers](#)

19 juni 2019

Wandel zaterdag 22 of 29 juni mee met een gids van Natuurmonumenten tijdens een wandeling langs bloeiende akkers. De tocht begint vanaf de parkeerplaats bij Theehuis Anserdennen in Ansen en gaat langs de essen waar de verschillende soorten graan, korenbloemen en vele andere akkerbloemen zich laten zien.

[Bushcamp-weekend Dwingelderveld, eind juli: kamperen in de natuur met je vader of moeder](#)

2 juli 2019

Op avontuur in de natuur. Zo kun je het exclusieve Bushcampweekend van zaterdag 20 en zondag 21 juli in Nationaal Park Dwingelderveld het best omschrijven. Samen met je vader of moeder kamperen in de natuur, en allemaal spannende, leuke dingen doen...

[19 juli workshop vachtviltten bij schaapskooi Natuurmonumenten](#)

8 juli 2019

Natuurmonumenten geeft op vrijdag 19 juli een workshop vachtviltten. Vlak buiten de schaapskooi aan het Achter 't Zaand in Lhee gaan deelnemers vanaf 10.00 uur aan de slag. Begeleiders brengen de techniek van het vachtviltten over op de deelnemers, die dan ook om 16.00 uur met hun zelf gevilte vacht naar huis gaan. Deelname aan deze workshop is alleen mogelijk na [aanmelding via de website van Natuurmonumenten](#).

[Fiets mee op excursie met kunstenaar Siemen Dijkstra](#)

9 juli 2019

Ook de komende maanden staat beeldend kunstenaar Siemen Dijkstra uit Dwingeloo jaar nog centraal in het bezoekerscentrum Dwingelderveld. Daar toont hij kunstwerken met het veranderende landschap als thema. Daaronder veel beelden van het Dwingelderveld.

[Eikenprocessierups weer in het hele land...](#)

9 juli 2019

In het hele land zijn ze weer opgedoken - de eikenprocessierupsen. Vervelend voor mensen want de brandharen van de rupsen kunnen gezondheidsklachten geven.

Tuin- en smaakmarkt op 29 september bij bezoekerscentrum

9 juli 2019

In de tuin van bezoekerscentrum Dwingelderveld wordt op zondag 29 september opnieuw een tuin- en smaakmarkt gehouden. Dit bescheiden evenement duurt van 11.00 tot 16.00 uur.

Junior Rangers Dwingelderveld als beloning voor vele werk naar ecoduct

9 juli 2019

In het Dwingelderveld is sinds een jaar of 4 een groep Junior Rangers actief - jongeren tussen 12 en 18 jaar die houden van de natuur, graag de handen uit de mouwen steken, intussen nieuwe dingen leren en genieten van buiten zijn. Zaterdag 22 juni hadden de Junior Rangers van het Dwingelderveld hun laatste bijeenkomst.

Boswachterswereld van Staatsbosbeheer op Kuna festival

12 juli 2019

Taribush Kuna, het vierdaagse cultuurfestival in Nationaal Park Dwingelderveld, wordt dit jaar voor de elfde keer gehouden. Het festival, bekend om de veelheid van activiteiten op het gebied van muziek, theater, kunst, workshops, film én lekker eten en drinken voor jong en oud, wordt gehouden van donderdag 18 t/m zondag 21 juli.

Vijf nieuwe Dwingelderveld-lezingen in seizoen 2019-2020

12 juli 2019

De data voor de Dwingelderveldlezingen voor het komende seizoen zijn vastgesteld. Het zijn de donderdagen 26 september, 28 november, 27 februari, 26 maart en 23 april. Dit seizoen dus vijf keer in plaats van de gebruikelijke vier.

Van 6 juli tot 1 september: veel activiteiten bij bezoekerscentrum Dwingelderveld

12 juli 2019

Vilten met schapenwol, bloemenzaadbommen maken en waterdiertjes vangen. Dat is een kleine greep uit de activiteiten die deze zomer gedaan worden bij bezoekerscentrum Dwingelderveld. In de zomerperiode van 6 juli t/m 1 september zijn er elke dag leuke en uitdagende activiteiten te doen voor bezoekers van alle leeftijden.

Wandel mee over de oude postkoetsroute in het Dwingelderveld

12 juli 2019

Op bepaalde plaatsen in Nationaal Park Dwingelderveld is de oude postkoetsroute van Zwolle-Groningen nog zichtbaar. Op woensdag 17 juli om 19.30 uur en op 14 augustus om 19.00 uur wandelt een gids over een deel van deze postkoetsroute en vertelt onderweg over de rijke historie die het gebied kent.

'Goed om samen te werken aan nieuw stelsel van nationale parken'

29 juli 2019

Er komt zes miljoen euro extra beschikbaar voor de nationale parken in Nederland. Hoeveel er naar de Drentse parken gaat is nog niet bekend, maar dat er aandacht is voor de parken, doet betrokkenen goed.

Hendrik Oosterveld is voorzitter van zowel het Samenwerkingsverband Nationale Parken als Nationaal Park Drentsche Aa. Hij is blij met de toezegging van de minister. "Het is niet alleen een financieel gebaar, maar ook een waardering voor al die mensen die voor de nationale parken hebben gewerkt."

OERRR-schapendagen bij bezoekerscentrum

30 juli 2019

Het Drentse heideschaap steelt de show tijdens de schapendagen bij bezoekerscentrum Dwingelderveld. Die worden ledere dinsdag in de zomervakantie gehouden. Kinderen vilten met gekleurd schapenwol, en er worden afwisselend demonstraties schapen scheren gegeven, en schapendrijven.

Twee workshops eten uit de natuur

30 juli 2019

Bij bezoekerscentrum Dwingelderveld geeft Natuurmonumenten op donderdag 1 en zaterdag 10 augustus een workshop over eetbare planten. Wie wil weten welke planten en bloemen eetbaar zijn, mag deze workshop niet missen.

Ga mee op bloeiende heidewandeling

13 augustus 2019

Het Dwingelderveld tegen het eind van de zomer. Meestal is het een feest om daar op dat moment te zijn. Ook nu, ondanks de droogte. Want het heidegebied staat vol laatbloeiende lila dopheide, en paarsbloeiende struikheide, beide soorten in verschillende kleurschakeringen.

Definitieve data Dwingelderveld-lezingen 2019-2020

16 september 2019

De data voor de Dwingelderveldlezingen voor het komende seizoen zijn vastgesteld. Het zijn de donderdagen 10 oktober, 28 november, 27 februari, 26 maart en 23 april. Dit seizoen dus vijf keer in plaats van de gebruikelijke vier.

Stikstofhoogleraar Jan Willem Erisman in Universiteit van Nederland

23 september 2019

Wat is stikstof eigenlijk? En waarom vormt het een probleem? Hoogleraar Jan Willem Erisman legt het uit.

Zondag 29 september: jaarlijkse tuin- en smaakmarkt bij bezoekerscentrum Dwingelderveld

25 september 2019

Bij bezoekerscentrum Dwingelderveld wordt komende zondag 29 september opnieuw de jaarlijkse tuin- en smaakmarkt gehouden. Deze kleinschalige markt bestaat uit kramen met tuinplanten, kunst, tuindecoraties, ijs, jam, honing en andere lekkernijen. Tussen 11.00 en 16.00 uur zijn er leuke activiteiten en bezienswaardigheden. Toegang tot de markt aan de Benderse 22 bij Ruinen is gratis voor leden van Natuurmonumenten. Niet-leden betalen 2 euro, kinderen niets...

Boswachter Daan Vreugdenhil vertelt op 10 oktober honderduit over de wolf

25 september 2019

Tijdens de eerste Dwingelderveld-lezing van het nieuwe seizoen, is Natuurmonumenten-ecoloog Daan Vreugdenhil te gast in het bezoekerscentrum. Voor de tweede keer dit jaar vertelt hij boeiend en interessant over een dier dat sinds kort weer in het Nederlandse landschap te vinden is: de wolf.

Tuin- en smaakmarkt 29 september afgelast

28 september 2019

De tuin- en smaakmarkt die op zondag 29 september rondom bezoekerscentrum Dwingelderveld zou worden gehouden, is afgelast. De organisatie heeft kennis genomen van de weersverwachting voor morgen. Daarin wordt uitgegaan van veel regen in het noorden van het land, en harde wind. Natuurmonumenten vindt het daarom niet verantwoord om dit evenement door te laten gaan.

Natuurwerkdag op de Hoekenbrink

8 oktober 2019

Het natuurgebied De Hoekenbrink is één van de pareltjes in het zuidelijk deel van het nationaal park Drents-Friese Wold.

Kom in de kooi op zaterdag 23 oktober

15 oktober 2019

Benieuwd naar het leven van een schaap of wat voor leuke dingen je met wol kunt doen? Ontdek dit tijdens 'Kom in de kooi' bij schaapskooi Achter 't Zaand in Lhee. Op woensdag 23 oktober kunnen

gezinnen met kinderen tussen 12.00 en 15.00 uur verschillende opdrachten in en rond de schaapskooi doen.

Activiteiten in herfstvakantie

15 oktober 2019

Met jas en laarzen aan ga je in de herfstvakantie op ontdekkingsstocht in de natuur. Van 12 tot en met 27 oktober pakt bezoekerscentrum Dwingelderveld aan de Benderse 22 bij Ruinen uit met een groot aanbod aan herfstactiviteiten voor jong en oud. Ga mee met een huifkartocht, een paddenstoelenwandeling of ga creatief aan de slag met wol tijdens de schapendag.

Kom naar de OERRR schapendag

15 oktober 2019

Kom naar de OERRR schapendag op dinsdag 22 oktober en ontdek alles over schapen, lammetjes en wol. Van 13.00 tot 15.30 uur kan je meerdere activiteiten doen, zoals vilten met gekleurd schapenwol of op ontdekkingsstocht met Brammetje het Lammetje.

Staatsbosbeheer: mogelijk sluiting begrazingsgebieden voor honden

16 oktober 2019

Staatsbosbeheer doet opnieuw een dringend beroep op alle eigenaren van honden in begrazingsgebieden: houd de hond aan de lijn! Onlangs werd bij het Echtenerzand in de Boswachterij Ruinen opnieuw een schaap doodgebeten door een hond. Dit feit maakte veel boze reacties los.

Beleef de Nacht van de Nacht in het Dwingelderveld

16 oktober 2019

Beleef de duisternis in Nationaal Park Dwingelderveld tijdens de Nacht van de Nacht. In de nacht van 26 op 27 oktober gaat de wintertijd in en is het een uur langer donker. Natuur- en milieufederaties hebben die nacht daarom uitgeroepen tot Nacht van de Nacht.

Wandel mee over oude postkoetsroute Dwingelderveld

18 oktober 2019

In het Dwingelderveld is op diverse plekken nog te zien hoe de oude postkoetsroute tussen Zwolle en Groningen liep. Op woensdag 23 oktober om 13.30 uur wandelt een gids over een deel van deze route en vertelt onderweg over de rijke historie van het gebied.

Nacht van de nacht

21 oktober 2019

26 oktober is alweer de 15de editie van de Nacht van de Nacht! Hiermee vragen we aandacht voor het belang van donker.

Leerlingen Stellingwerfcollege adviseren over gevolgen klimaatverandering voor de natuur

30 oktober 2019

Leerlingen van het Stellingwerfcollege uit Oosterwolde presenteerden op 29 oktober in het gemeentehuis van Ooststellingwerf de resultaten van hun onderzoek op het Aekingerzand

Winteropeningstijden bezoekerscentrum Dwingelderveld

15 november 2019

Bezoekerscentrum Dwingelderveld gaat over op de winterstand. Tot 1 april 2020 is het centrum van Natuurmonumenten niet meer dagelijks geopend is. Openingstijden zijn dan van woensdag tot en met zondag tussen 10.00 en 17.00 uur.

Informatieavond op 20 november over vrijwilligersvacatures bij Natuurmonumenten in bezoekerscentrum

15 november 2019

Natuurmonumenten zoekt belangstellenden die het leuk lijkt om vrijwilligerswerk te doen in het bezoekerscentrum Dwingelderveld bij Ruinen. Tijdens een bijeenkomst op woensdag 20 november geven vooral collegavrijwilligers uitleg over de vacatures. Momenteel is er vraag naar vrijwilligers die kinderactiviteiten willen begeleiden, en aan balievrijwilligers.

Snert-wandelingen in Dwingelderveld

15 november 2019

Na een lange najaarswandeling over het Dwingelderveld genieten van een heerlijke kop erwtensoep. Dat doen de deelnemers op 23 november en 21 december in het Dwingelderveld tijdens de snertwandeling. Deze drieënhalve uur durende tocht begint bij bezoekerscentrum Dwingelderveld aan de Benderse 22 in Ruinen.

Dwingelderveldlezing Grauwe kiekendief 12 december in bezoekerscentrum

19 november 2019

Tijdens de tweede Dwingelderveld-lezing van donderdag 12 december staat de Grauwe kiekendief in Nederland centraal. Bijna waren we de Grauwe Kiekendief kwijt uit ons land - ooit een van de meest algemene roofvogels in Nederland -, totdat in 1990 iemand in een Groningse akker een nest ontdekte. En deze mysterieuze vogel broedt hier nog altijd. Wat is het geheim achter dit succes? Wie zijn deze bevlogen 'vogelredders' en wat weten we nu van deze akkervogel?

Verspreiding van de Veldwijzer folder

25 november 2019

Verspreiding van de Veldwijzer folders verandert. Omdat Post NL stopt met huis aan huis bezorging, moeten we Veldwijzer verpakken en op adres bezorgen. Helaas is bioplastisch momenteel de beste oplossing.

Zelf een kerstboom uit het Drents-Friese Wold zagen?

27 november 2019

Zaterdag 7 december mag u zelf een mooie kerstboom uitzoeken, zo helpt u Staatsbosbeheer om het Drents-Friese Wold aantrekkelijker te maken voor planten en dieren.

Ga mee op bossafari met de boswachter

16 december 2019

Het Drents-Friese Wold, een groots natuurgebied waar je de wilde natuur kan beleven!

Staatsbosbeheer begonnen met beheerwerkzaamheden

17 december 2019

De winter is een goed moment om allerlei beheerwerkzaamheden uit te voeren. In verschillende natuurgebieden van Staatsbosbeheer wordt op dit moment beheerwerk gedaan. De reguliere wintervelling is begonnen in boswachterij Ruinen en begin volgend jaar wordt in de Noordkant van het Dwingelderveld gewerkt aan het herstel van het natte heidelandschap.

Kinderen helpen vogels de winter door

17 december 2019

Vogels kunnen in de winter een extra snack goed gebruiken. Bij bezoekerscentrum Dwingelderveld in Ruinen maken kinderen op 27 december en 2 januari vetbollen en pindaslingers voor de tuinvogels.

Openstelling inforuimte de Zandstee in winterperiode

17 december 2019

In de winterperiode is de Zandstee op het erf van de schaapskooi Achter 't Zand in Lhee alle zondagen van 13.00 tot 17.00 uur geopend voor publiek. Het is een gezellige, kleinschalige informatieruimte waar vrijwilligers van Natuurmonumenten bezoekers gastvrij ontvangen en uitleg geven over de schaapskudde, begrazing en wolverwerking.

Kindertheater Kleine Muis en de pakjes

17 december 2019

Met het hele gezin naar de theatervoorstelling van Ingeborg Willems met Kleine Muis in de hoofdrol. Op maandag 30 december speelt Ingeborg met haar poppen drie voorstellingen in bezoekerscentrum Dwingelderveld in Ruinen. Het bijwonen van deze voorstelling is gratis dankzij de financiële bijdrage van Nationaal Park.

Run Forest Run doneert voor steilrandjes Dwingelderveld

17 december 2019

Ruim 550 hardlopers liepen onlangs een uitdagende trail door het Dwingelderveld. Dankzij de bijdrage van de sporters doneerde Run Forest Run €1.500,- voor het realiseren van steilrandjes in het Dwingelderveld.

Snert-wandeling in Dwingelderveld

17 december 2019

Na een lange najaarswandeling over het Dwingelderveld genieten van een heerlijke kop erwtensoep. Dat doen de deelnemers op 21 december in het Dwingelderveld tijdens de snertwandeling. Deze drieënhalve uur durende tocht begint bij bezoekerscentrum Dwingelderveld aan de Benderse 22 in Ruinen.

Volledige nieuwsberichten zijn nog na te lezen op de websites van de Nationale Parken en Holtingerveld.

